

Správa o výsledku kontroly 2022

Hospodárenie Slovenského národného divadla

**Najvyšší kontrolný úrad SR
Ľubomír Andrassy, predseda**

Kontrolovali sme

Slovenské národné divadlo

SND je štátna príspevková organizácia, ktorej zriaďovateľom je Ministerstvo kultúry SR. Hospodári samostatne podľa schváleného rozpočtu nákladov, výnosov a hospodárskeho výsledku v súlade s príslušnými právnymi predpismi. SND spravuje majetok štátu, ktorý mu bol zverený do správy, v zmysle predmetu činnosti podľa zákona. Zároveň vykonáva podnikateľskú činnosť nad rámec predmetu svojej hlavnej činnosti a získané prostriedky využíva na skvalitnenie svojho základného účelu a predmetu činnosti.

SND je jednou z najvýznamnejších inštitúcií Slovenska a ako také je štátnou profesionálnou, reprezentatívnou národnou kultúrnou ustanovitzňou. Aktuálne je organizačná štruktúra (umelecká časť) tvorená troma zložkami so stálymi profesionálnymi súbormi: **Činohra, Opera a Balet.**

Ako sme postupovali

Kontrola bola realizovaná podľa príslušných ustanovení zákona o NKÚ SR a štandardov, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v rámci medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Do výkonu kontroly bolo zapojených päť kontrolórov NKÚ SR. Výber vzorky dokladov ku kontrole bol realizovaný na základe odborného úsudku kontrolórov. **Kontrolovaným obdobím boli roky 2019 až 2021 a súvisiace obdobia.**

Prečo sme kontrolovali

Kontrola bola vykonaná na základe Uznesenia Výboru NR SR pre kultúru a médiá č. 173, v ktorom **Výbor NR SR pre kultúru a médiá** požiadal predsedu NR SR, aby odporučil NKÚ SR vykonať mimo plánu kontrol na rok 2022 osobitnú kontrolu hospodárenia SND so zameraním sa na externé dodávateľské zmluvy s tretími subjektami. Počas výkonu kontroly bol na NKÚ SR doručený **podnet** na prešetrenie porušení zákonov v SND od predsedníčky ZO SLOVES pri SND a **otvorený list** od sólistov Opery SND, v ktorom poukázali na pochybenia bývalého vedenia SND.

Čo sme zistili

- V roku 2019 dosiahlo SND **stratu 88 tis. eur** a v rokoch 2020 a 2021 **zisk vo výške 1,200 mil. eur a 873 tis. eur.**
- NKÚ SR poukazuje na **finančnú poddimenzovanosť schválených rozpočtov.** V rokoch 2019 - 2021 bol **schválený rozpočet príjmov zo ŠR vo výške 52,314 mil. eur upravený na 65,185 mil. eur.** Svoju mieru zodpovednosti za nedostatočnú kvalitu rozpočtov má aj zriaďovateľ, ktorý rozpočet schvaľuje a kontroluje.
- Počet zamestnancov za kontrolované obdobie postupne klesal, keď k **31. 12. 2019** bolo v SND **905** kmeňových zamestnancov a k **31. 12. 2021** ich bolo **831**. Za obdobie rokov 2019 až k 30. júnu 2022 bolo v SND vykonaných **36 zmien organizačnej štruktúry.** SND ani v jednom prípade **nepreukázalo opodstatnenosť** organizačných zmien kvalifikovanou personálnou analýzou.
- SND nedodržalo zákon o verejnom obstarávaní a zákon o finančnej kontrole a audite pri obstarávaní **právneho poradenstva** od spoločnosti Fons iuris, s. r. o.
- NKÚ SR zistil porušenie finančnej disciplíny pri obstarávaní **štúdie realizovateľnosti rekonštrukcie historickej budovy SND** od spoločnosti Ernst & Young, s. r. o., **právneho poradenstva** od spoločnosti Taylor Wessing e/n/w/c advokáti, s. r. o., a **pri odmeňovaní** riaditeľky úseku ľudských zdrojov za výkon funkcie kontrolórky počas 13 mesiacov.
- **Vnútorný kontrolný systém bol neúčinný** z dôvodu absencie plánov kontrolnej činnosti v určitých obdobiach, absencie vykonávania vnútorných kontrol zameraných na oblasti hospodárenia s finančnými prostriedkami, na nakladanie s majetkom štátu a nevyhodnocovania plánov kontrolnej činnosti.

Nová budova SND

Historická budova SND

Čo odporúčame

NKÚ SR odporúča Výboru Národnej rady SR pre kultúru a médiá, aby zaviazal MK SR k:

- predloženíu stratégie udržateľného financovania SND,
- nastaveniu systému metodického a odborného usmerňovania pre organizácie patriace do zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR v oblasti rozpočtu, majetku a verejného obstarávania.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Účelom kontroly bolo preveriť dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s finančnými prostriedkami a nakladaní s majetkom štátu.

Rámec kontrolnej akcie

K metódam a technikám, ktoré boli uplatnené počas výkonu kontroly patrili najmä: analytická a porovnávací metóda, metóda hlavného článku (analýza zostatkov účtov, medziročných zmien, trendov, zameranie sa na významné transakcie), štúdium dokladov, predpisov, rozhovory, konzultácie so zamestnancami kontrolovaného subjektu a iné. Výber vzorky bol vykonaný neštatistickými metódami na základe odborného úsudku kontrolórov. **Kontrolovaným obdobím boli roky 2019 až 2021 a súvisiace obdobia.**

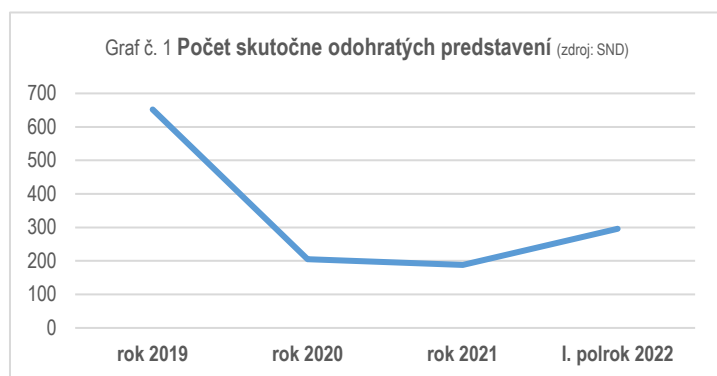
Výsledky kontrolnej akcie

1 POUŽITIE VEREJNÝCH PROSTRIEDKOV

Slovenské národné divadlo je jednou z najvýznamnejších inštitúcií Slovenska a ako také je **štátnou profesionálnou, reprezentatívnou národnou kultúrnou ustanovizňou**. Slovenské národné divadlo je tzv. divadlom verejnej služby, čo je základný typ divadla v zriaďovateľskej a príspevkovej pôsobnosti štátu. **Aktuálne je organizačná štruktúra (umelecká časť)** tvorená tromi zložkami so stálymi profesionálnymi súbormi: **Činohra, Opera a Balet**. SND ako divadlo repertoárového typu je v zmysle existenčného významu povinné rozvíjať národnú divadelnú kultúru, pripravovať a prezentovať umelecké diela, vydávať a rozširovať publikácie, usporadúvať výstavy alebo vykonávať ostatné činnosti úzko spojené s umeleckou tvorbou resp. kultúrnymi aktivitami.

Umelecká činnosť SND

Predstavenia SND, či už z činohry, opery alebo baletu, rôzne výstavy a ďalšie projekty, **sú určené pre širokú verejnosť, občanov všetkých sociálnych vrstiev a vekových skupín**. SND v roku 2021 začalo organizovať

dopoludňajšie divadelné predstavenia, určené predovšetkým deťom, mládeži a seniorom so zvýhodnenými cenami vstupeniek. **Roky 2020 a 2021 boli z dôvodu pandemickej krízy pre divadelné umenie veľmi nepriaznivé.** V dôsledku pretrvávajúcich lockdownov, ktoré mali znížiť šírenie vírusu medzi občanmi, bolo SND vo väčšej miere pre divákov zatvorené. Z uvedených dôvodov pristúpilo SND k prenosu

predstavení do online priestoru, čo malo u návštevníkov online stránok veľký úspech. Graf č. 1 zobrazuje počet skutočne odohratých predstavení v SND, kde ich počet **poklesol** zo 714 (priemer rokov 2017 – 2018) na 196 (priemer rokov 2020 – 2021), t. j. **o 73%**. **Uvedený pokles spôsobila pandemická kríza v rokoch 2020 a 2021.** NKÚ SR pozitívne hodnotí, že stav odohratých predstavení k I. polroku 2022 je takmer porovnateľný s počtom k I. polroku 2019, t. j. v čase pred pandemickou krízou.

1.1 HOSPODÁRENIE SND V ROKOCH 2019 - 2021

V roku 2019 dosiahlo SND stratu 88 tis. eur a v rokoch 2020 a 2021 zisk vo výške 1,200 mil. eur a 873 tis. eur. Celkové výnosy sa pohybovali na priemernej ročnej úrovni 28,241 mil. eur a celkové náklady na 27,449 mil. eur. Hlavným zdrojom financovania SND (2019 – 24,298 mil. eur, 2020 – 25,125 mil. eur a 2021 – 26,415 mil. eur, t. j. cca 89 % z celkových výnosov) boli **finančné prostriedky ŠR**, poskytované prostredníctvom MK SR formou kontraktov. **Najvýznamnejšou nákladovou položkou boli osobné náklady**, ktoré dosahovali v rokoch 2019 – 2021 priemernú ročnú úroveň 19,179 mil. eur (2019 – 19,124 mil. eur, 2020 – 18,831 mil. eur, 2021 – 19,581 mil. eur). NKÚ SR hodnotí pozitívne skutočnosť, že aj napriek pandemickej kríze, SND **dosiahlo v rokoch 2020 a 2021 kladný výsledok hospodárenia**.

Tabuľka č. 1: Výsledok hospodárenia SND za roky 2019 až 2021 (v eur)

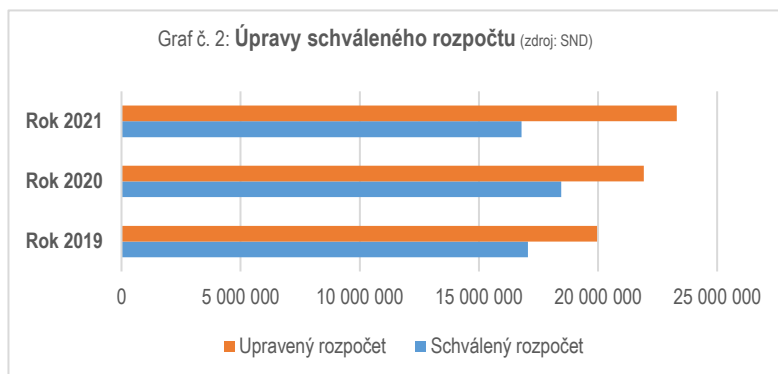
Ukazovateľ	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Výnosy,	29 164 645,92	27 383 485,08	28 176 365,79
z nich: výnosy z bežných a kapitálových transferov zo ŠR	24 298 810,57	25 125 358,24	26 415 601,79
Náklady	29 059 768,84	26 061 647,08	27 228 568,78
Výsledok hospodárenia po zdanení	- 88 479,42	1 200 741,40	873 851,23

Zdroj: Účtovné závierky SND

Vyhodnotenie rozpočtu

Prijmy

SND malo každoročne **uzatvorený kontrakt s MK SR**, ktorý bol určený **na úhradu bežných výdavkov**. V roku 2020 a 2021 sa uzavretím dodatkov rozšírila možnosť použitia prostriedkov ŠR aj na krytie kapitálových výdavkov. Pre rok 2019 celková suma kontraktu t. j. schváleného rozpočtu z prostriedkov ŠR predstavovala 17,059 mil. eur, pre rok 2020 bola 18,462 mil. eur a pre rok 2021 vo výške 16,793 mil. eur. **Schválený rozpočet príjmov zo ŠR v roku 2019 bol upravovaný počas roka 11 rozpočtovými opatreniami zo sumy 17,059 mil. eur na sumu 19,958 mil. eur. Schválený rozpočet príjmov zo ŠR na roky 2020 a 2021 v sumare 35,255 mil. eur bol v zmysle 4 dodatkov ku kontraktom a rozpočtovými opatreniami navýšený spolu na 45,227 mil. eur. Za roky 2019 - 2021 bol schválený rozpočet príjmov zo ŠR vo výške 52,314 mil. eur upravený na 65,185 mil. eur. Najviac bol kontrakt s MK SR navýšený v roku 2021 a to o 38,8 %.**

Tabuľka č. 2: Prijmy zo ŠR (v eur)

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
2019	17 059 487,00	19 957 779,00	19 957 779,00
2020	18 462 004,00	21 919 667,00	21 919 667,00
2021	16 792 821,00	23 307 597,00	23 307 597,00

Zdroj: SND

Vlastné príjmy SND tvorili príjmy z prenajatých budov, priestorov a objektov, z predaja výrobkov, tovarov a služieb, z ostatných príjmov a z grantov. **Skutočné vlastné príjmy** sa v roku 2020 **znížili** o 63% (o 3,176 mil. eur) a v roku 2021 o 64% (o 3,190 mil. eur) v porovnaní s rokom 2019, v ktorom dosiahli úroveň 5,005 mil. eur. Pokles bol spôsobný obmedzením činnosti SND v čase pandemickej krízy.

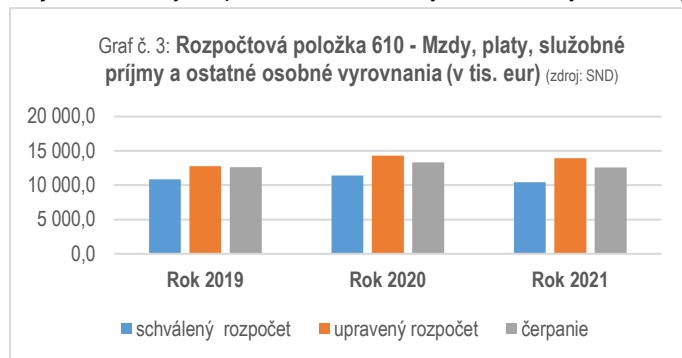
Tabuľka č. 3: Vlastné príjmy (v eur)

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
2019	3 850 000,00	3 850 000,00	5 005 900,34
2020	3 850 000,00	2 317 000,00	1 828 975,73
2021	3 400 000,00	1 739 435,00	1 814 975,52

Zdroj: SND

Výdavky

Objem finančných prostriedkov určených na mzdy a odvody (položka ekonomickej klasifikácie: 610 a 620) predstavoval každoročne **takmer 70 % z objemu celkového schváleného rozpočtu**. Z údajov v grafe č. 3 vyplýva, že objem celkových schválených finančných prostriedkov na položku 610 – Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania (ďalej len 610 – Mzdy) **bol v každom roku nedostatočný**. Tabuľka č. 4 zobrazuje prehľad o finančných prostriedkoch určených na rozpočtovú položku 610 - Mzdy za roky 2019 - 2021:

Tabuľka č. 4: Položka 610 – Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania (v tis. eur)

Ukazovateľ	Celkom (štátny rozpočet + vlastné zdroje)			Zo štátneho rozpočtu			Z vlastných zdrojov		
	schválený rozpočet	upravený rozpočet	čerpanie	schválený rozpočet	upravený rozpočet	čerpanie	schválený rozpočet	upravený rozpočet	čerpanie
2019	10 857,0	12 781,7	12 610,2	10 242,4	11 281,7	10 999,6	614,6	1 500,0	1 610,6
2020	11 396,0	14 292,2	13 309,1	11 281,7	13 329,0	12 519,6	114,3	963,2	789,5
2021	10 427,7	13 923,3	12 570,3	10 337,7	13 748,8	12 395,9	90,0	174,5	174,4

Zdroj: SND

Rozpočtová položka **610 – Mzdy**, bola v roku 2019 skutočne celkovo vyčerpaná v objeme **12,610 mil. eur**, z toho zo ŠR vo výške **10,999 mil. eur**. V roku 2020 bola táto položka rozpočtovaná na celkovej úrovni **11,396 mil. eur**, z toho zo ŠR vo výške **11,282 mil. eur** a skutočné čerpanie bolo vykázané na celkovej úrovni **13,309 mil. eur**, z toho zo ŠR vo výške **12,520 mil. eur**. Úprava položky 610 - Mzdy zo ŠR bola vykonaná štyrmi rozpočtovými opatreniami, v ktorých sa ako dôvod navyšovania záväzného ukazovateľa na mzdy uvádzala 10-percentná valorizácia miezd (navýšenie o 1,038 mil. eur) a zvýšená potreba organizácie v oblasti výdavkov na mzdy, platy a ostatné osobné výdavky (navýšenie o 1,009 mil. eur). Výška rozpočtovaných prostriedkov zo ŠR sa upravila z 11,282 mil. eur na 13,329 mil. eur.

V roku 2021 bola rozpočtová položka 610 - Mzdy **rozpočtovaná na celkovej úrovni 10,428 mil. eur** (z toho zo ŠR vo výške 10,338 mil. eur) a to napriek tomu, že objem skutočne čerpaných mzdových výdavkov bol v roku 2020 vykázaný na úrovni 13,309 mil. eur (z toho zo ŠR vo výške 12,520 mil. eur). Na rok 2021 sa v čase podpisu kontraktu s MK SR (december 2020) neplánovali žiadne zmeny v personálnej oblasti, tzn. že výdavky na mzdy bolo možné rozpočtovať s vysokým stupňom presnosti. **Skutočné celkové výdavky na položke 610 dosiahli v roku 2021 úroveň 12,570 mil. eur** (z toho zo ŠR vo výške 12,396 mil. eur). Štyrmi rozpočtovými opatreniami, v ktorých sa ako dôvod navyšovania základného ukazovateľa na mzdy uvádzala potreba dofinancovania miezd (navýšenie o 3,411 mil. eur), sa výška rozpočtovaných prostriedkov zo ŠR upravila z 10,337 mil. eur na 13,749 mil. eur.

Rozpočtové problémy, ktoré vznikali v priebehu rokov 2020 a 2021 z dôvodu zníženia vlastných príjmov v čase prebiehajúcej pandémie Covid-19 a rozpočtovania položiek 610 – Mzdy, a 620 – Poistné a príspevok do poisťovní na nedostatočnej úrovni, **riešil manažment SND uzatváraním dodatkov ku kontraktu s MK SR a realizáciou**

rozpočtových opatrení z prostriedkov ŠR (2020 – 11; 2021 – 10). Charakter rozpočtových opatrení poukazuje na nedostatočnú úroveň plánovania výdavkov na mzdy a poistné.

V rozpočtovej položke 630 – Tovary a služby, bolo zaznamenané v rokoch 2020 a 2021 nižšie skutočné čerpanie v porovnaní so schváleným rozpočtom (2020: schválený rozpočet – 6,502 mil. eur, čerpanie – 4,669 mil. eur; 2021: schválený rozpočet: 5,730 mil. eur, čerpanie: 4,443 mil. eur).

Zistenia NKÚ SR

NKÚ SR poukazuje na finančnú poddimenzovanosť schválených rozpočtov. Rozpočty boli nereálne už v etape ich schvaľovania. Je to najmä z dôvodu, že parametre rozpočtov nezodpovedali reálnemu trendu predchádzajúceho ekonomického vývoja. **Svoju mieru zodpovednosti za nedostatočnú kvalitu rozpočtov má aj zriaďovateľ, ktorý rozpočet schvaľuje a kontroluje.**

SND vykonáva na základe živnostenského oprávnenia od 29. 9. 2021 **podnikateľskú činnosť**, v rámci ktorej poskytuje aj služby rýchleho občerstvenia v spojení s predajom na priamu konzumáciu. Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že **SND vo Výkaze ziskov a strát za rok 2021 nerozčlenilo hlavnú činnosť a podnikateľskú činnosť**, čím **nepostupovalo v zmysle Metodického usmernenia MF SR č. MF/019605/2017-352 a zároveň nebol dodržaný zákon o účtovníctve.**

Na základe vykonanej mimoriadnej inventarizácie na útvare dopravy SND bolo zistené, že chýbali predmety v celkovej hodnote **2 971,56 eur**, čím **SND nedodržalo zákon o SND, zákon o správe majetku štátu, Zákonník práce a taktiež internú smernicu o správe majetku štátu a nakladaní s majetkom štátu v SND**. Príčinou škody bola **nedôsledne vykonávaná inventarizácia v predchádzajúcich rokoch**. Vzniknutá škoda nebola riadne prešetrená v zmysle platných právnych predpisov.

1.2 HOSPODÁRNOŠŤ, EFEKTÍVNOŠŤ A ÚČINNOSŤ UZATVORENÝCH ZMLUVNÝCH VZŤAHOV

Podľa § 19 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa verejné prostriedky môžu používať na krytie nevyhnutných potrieb a opatrení vyplývajúcich z osobitných predpisov. **Subjekt verejnej správy je povinný pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.**

Právne poradenstvo poskytované spoločnosťou Fons iuris, s. r. o.

SND v máji 2016 vyhlásilo výzvu na predkladanie ponúk na zákazku „poskytovanie právneho poradenstva“. Kritériom na vyhodnotenie ponúk bola najnižšia cena, t. j. celková hodinová odmena v eurách. Víťazným uchádzačom sa stala spoločnosť **Fons iuris, s. r. o.**, s ktorou SND 30. 5. 2016 uzatvorilo rámcovú zmluvu na poskytovanie právneho poradenstva na dobu určitú, a to do 31. 12. 2019.

SND **nedodržalo zákon o verejnom obstarávaní** tým, že v procese verejného obstarávania neurčilo predpokladanú hodnotu zákazky ako maximálnu, ktorá sa predpokladala počas platnosti rámcovej dohody. Tým, že **v rámcovej zmluve nebol stanovený maximálny finančný limit za poskytovanie právnych služieb**, umožňovalo poskytovateľovi účtovať si za poskytované služby bez obmedzenia, až do doby účinnosti zmluvy sumu v celkovej výške 228 740 eur za obdobie od mája 2016 do decembra 2019. V zmluve nebola uvedená podmienka čerpania finančných prostriedkov buď do vyčerpania maximálneho finančného limitu alebo do doby ukončenia platnosti zmluvy v závislosti od toho, ktorá z uvedených podmienok nastane skôr. Zároveň **nebol dodržaný zákon o finančnej kontrole a audite** tým, že pred uzatvorením rámcovej zmluvy nevykonalo SND základnú finančnú kontrolu na všetkých stupňoch riadenia.

Vypracovanie štúdie realizovateľnosti komplexnej rekonštrukcie historickej budovy SND

SND v decembri 2021 vyhlásilo výzvu na predloženie indikatívnej cenovej ponuky na predmet zákazky „Vypracovanie štúdie realizovateľnosti komplexnej rekonštrukcie historickej budovy SND“. Kritériom bola najnižšia cena s DPH. Úspešným uchádzačom sa stala spoločnosť **Ernst & Young, s. r. o.**, s ktorým SND uzatvorilo 25. 1. 2022 Zmluvu o dielo. **Cena diela predstavovala 74 760 eur s DPH.**

Dielo bolo vypracované v termíne. SND dalo predmetnú štúdiu vypracovať s vedomím, že táto bude posudzovaná na MK SR a Ministerstve dopravy a výstavby SR. V 7-dňovej lehote od prevzatia diela sa mohlo SND k vypracovanému dielu vyjadriť a požadovať v ňom úpravy alebo doplnenia. Sedemdnňovú lehotu SND nevyužilo a prevzalo štúdiu bez pripomienok. Po posúdení vypracovanej štúdie MK SR a inými orgánmi štátnej správy oslovilo SND zhotoviteľa štúdie, aby zapracoval vznesené pripomienky od uvedených inštitúcií už do vypracovanej štúdie. **Bolo len v kompetencii SND dohodnúť si v zmluve primeranú lehotu na pripomienkovanie a následné bezplatné zapracovanie pripomienok a doplnenie zmien do už vypracovanej štúdie.**

Tým, že SND na základe priameho zadania uzatvorilo ďalšiu zmluvu o dielo, za ktorú vyplatilo spoločnosti Ernst & Young, s. r. o., sumu **11 400 eur s DPH, konalo nehospodárne, čím nedodržalo zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy.** Zároveň SND porušilo finančnú disciplínu daného zákona.

Vypracovanie právneho stanoviska k právnej úprave hospodárenia SND ako príspevkovej organizácie a k systému uzatvárania kontraktov

SND si objednalo u spoločnosti **Taylor Wessing e/n/w/c advokáti s. r. o.** „**Vypracovanie právneho stanoviska k právnej úprave hospodárenia SND ako príspevkovej organizácie a k systému uzatvárania kontraktov**“ v sume **5 940 eur s DPH.** Nakoľko predmetom objednávky boli všeobecne známe informácie, ktoré si mohlo SND získať priamo od zriaďovateľa, **konalo SND nehospodárne. Uvedeným konaním SND nedodržalo zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy a zároveň porušilo finančnú disciplínu.**

Odmeňovanie zamestnancov SND

Na odmeňovanie zamestnancov SND sa vzťahuje Zákonník práce, čo znamená, že mzdu a ďalšie náležitosti mzdy si zamestnanec dohodne so zamestnávateľom pri uzatváraní pracovnej zmluvy. Prípadné odmeny, iné benefity, resp. valorizácia miezd sa pre zamestnancov riešia kolektívnym vyjednávaním vo vnútorných kolektívnych zmluvách.

Priemerná hrubá mzda zamestnancov SND za kontrolované obdobie postupne narastala, a to z **1 270 eur** v roku 2019 na **1 375 eur** v roku 2021.

Počet zamestnancov za kontrolované obdobie postupne klesal, keď k **31. 12. 2019 bolo v SND 905 kmeňových zamestnancov** a k **31. 12. 2021 ich bolo 831.** Za obdobie rokov 2019 až 30. jún 2022 bolo v SND vykonaných **36 zmien organizačnej štruktúry.** SND ani v jednom prípade nepreukázalo opodstatnenosť organizačných zmien kvalifikovanou personálnou analýzou. K najpočetnejšiemu zníženiu pracovných miest došlo v roku 2021 v celkovom počte **132 pracovných miest,** z toho v Opere SND 63 pracovných miest a na technicko-prevádzkovom úseku 23 pracovných miest. Zamestnancom, ktorí ukončili pracovný pomer dohodou, bola vyplatená **odmena** a tým, ktorým bola daná výpoveď z dôvodu nadbytočnosti, bolo vyplatené **odstupné.** V oblasti vyplatenia odstupného **neboli NKÚ SR zistené nedostatky. V priebehu roka 2021 bolo prijatých 74 zamestnancov.**

1.3 VNÚTORNÝ KONTROLNÝ SYSTÉM

Vnútný kontrolný systém je veľmi dôležitou súčasťou účinného a efektívneho systému riadenia a vykonáva sa na jednotlivých stupňoch riadenia a v organizačných útvaroch organizácie.

SND za kontrolované obdobie malo vypracovanú smernicu o vnútornom kontrolnom systéme s účinnosťou od januára 2009. K uvedenej smernici bol v máji 2016 vypracovaný dodatok č. 1, v ktorom boli zapracované zmeny na základe novely zákona o finančnej kontrole a audite. Do času výkonu kontroly **nebola smernica o vnútornom kontrolnom systéme v SND od roku 2016 aktualizovaná.**

Kontrolou bolo zistené, že na II. polrok 2019, na rok 2020 a na január až máj 2021 nebol hlavným kontrolárom vypracovaný plán kontrolnej činnosti. Od júna do konca roku 2021 malo SND naplánované tri kontroly a na rok 2022 dve kontroly. Vyhodnotenie plánov kontrolnej činnosti nebolo NKÚ SR predložené.

NKÚ SR ďalej zistil, že v SND **nebola zaručená nezávislosť kontroly** tým, že riaditeľka Úseku ľudských zdrojov vykonávala zároveň funkciu hlavného kontrolóra počas doby **14 mesiacov**. Za výkon funkcie hlavného kontrolóra jej bol vyplácaný príplatok vo výške 300 eur mesačne (bez odvodov zamestnávateľa). Za celé obdobie jej pôsobenia vo funkcii hlavného kontrolóra vykonala v SND jednu kontrolu v trvaní **cca jedného mesiaca**. SND tým, že vyplatilo finančné prostriedky vo výške 5 263,04 eur **konalo nehospodárne, čím nedodržalo zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy a zároveň porušilo finančnú disciplínu podľa uvedeného zákona.**

Vnútný kontrolný systém bol v kontrolovanom období neúčinný z dôvodu absencie plánov kontrolnej činnosti v určitých obdobiach, absencie vykonávania vnútorných kontrol zameraných na oblasti hospodárenia s finančnými prostriedkami, na nakladanie s majetkom štátu a nevyhodnocovania plánov kontrolnej činnosti.

2. NAKLADANIE S MAJETKOM ŠTÁTU

2.1 VYUŽÍVANIE MAJETKU NA PLNENIE ÚLOH V RÁMCI PREDMETU ČINNOSTI A V SÚLADE SO ZABEZPEČENÍM OCHRANY A HOSPODÁRNOSTI PRI NAKLADANÍ S MAJETKOM ŠTÁTU

Hodnota neobežného majetku SND predstavovala k 31. 12. 2021 sumu 179,6 mil. eur (brutto), z toho dlhodobý nehmotný majetok predstavoval 1,7 mil. eur a dlhodobý hmotný majetok bol vo výške 177,9 mil. eur.

Využívanie služobného bytu a 2 parkovacích miest

Na základe Zámennej zmluvy od spoločnosti Eurovea 2, a. s., získalo SND v júni 2020 štvorizbový byt a dve garážové stojiská na Landererovej 8 v Bratislave v celkovej hodnote 470 tis. eur. Predmetnú nehnuteľnosť SND využíva predovšetkým **na ubytovanie umelcov hostujúcich v SND počas ich doby hostovania.**

Na základe rozhodnutia generálneho riaditeľa SND zo dňa 11. 10. 2021 bola predmetná nehnuteľnosť vyhlásená za prebytočný majetok štátu. V januári 2022 bola cez Register ponúkaného majetku štátu vyhlásená elektronická aukcia. Keďže do elektronickej aukcie nebola predložená žiadna ponuka, koncom februára 2022 vydal generálny riaditeľ rozhodnutie o zrušení vyhlásenej elektronickej aukcie a súčasne nariadil vykonať opakované vyhlásenie elektronickej aukcie na predaj uvedeného majetku v zmysle vypracovaného znaleckého posudku. V marci 2022 bola opakovane vyhlásená elektronická aukcia, kde jeden uchádzač prejavil záujem o kúpu uvedenej nehnuteľnosti. Pretože kupujúci uhradil zábezpeku vo výške 50 tis. eur s jednodňovým oneskorením, správca bol povinný záujemcu z elektronickej aukcie vylúčiť. Nehnuteľnosť bola opätovne ohodnotená znalcom na celkovú sumu 694 tis. eur, t. j. od júna 2020 do augusta 2022 vzrástla jej hodnota o 224 tis. eur. **V novembri 2022**

na základe vyhodnotenia ponúk bolo zistené, že na predaj predmetnej nehnuteľnosti nebola predložená žiadna ponuka. SND zopakuje elektronickú aukciu, v ktorej ponúkne uvedený majetok štátu za primeranú cenu zníženú o 10 %, t. j. za 624 600 eur.

Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že SND neuzatváralo s ubytovanými osobami v služobnom byte **Zmluvy o ubytovaní**, čím **nebol dodržaný Občiansky zákonník**. NKÚ SR nepoukazuje na to, aby bolo ubytovanie v služobnom byte spoplatnené pre hosťujúcich umelcov. Ide o to, že uzatvorením zmluvy v zmysle Občianskeho zákonníka sa ubytovaný zaviazal, že bude nehnuteľnosť riadne užívať a v prípade škody a straty na majetku jeho zavinením ju uhradiť, t. j. ide o ochranu majetku štátu.

Využívanie Historickej budovy SND pred jej úplným uzatvorením

Historická budova SND bola od mája 2021 z dôvodov nevyhovujúceho technického stavu **pre divadelnú činnosť uzatvorená**. Aj po jej uzatvorení bola budova udržiavaná vo funkčnom a bezpečnom stave. Na základe uzatvorených zmlúv o krátkodobom prenájme **bolo prenajímateľom umožnené organizovať v historickej budove podujatia s využitím vnútorných priestorov**, avšak museli si zabezpečiť vlastnú techniku, vrátane osvetlenia, ozvučenia a elektrických agregátov. Niektorým prenajímateľom boli generálnym riaditeľom SND **na základe žiadosti poskytované zľavy z ceny nájmu**. Na základe predložených dokladov ku kontrole nebolo možné vyhodnotiť, či boli tieto žiadosti objektívne posúdené, pretože **neobsahovali písomné zdôvodnenie percentuálnej výšky poskytnutej zľavy** (napr. Nadácii ESET, Nadácii Krišťáľové krídlo).

V máji 2022 (po predchádzajúcom rozhodnutí Inšpektorátu práce) vedenie SND historickú budovu zakázalo používať. S uzatvorenou budovou má SND aktuálne len výdavky, spojené napr. s temperovaním, strážením. V súčasnej dobe vedie SND súdny spor s Inšpektorátom práce. I keď budova historickej budovy SND je uzatvorená, parkovacie miesta nachádzajúce sa pri nej divadlo prenajíma záujemcom na základe uzatvorených zmlúv k nájmu parkovacích miest.

2.2 NAKLADANIE S PREBYTOČNÝM A NEUPOTREBITELNÝM MAJETKOM ŠTÁTU

SND malo vydanú internú smernicu pre nakladanie s prebytočným a neupotrebitelným majetkom štátu. O prebytočnosti, dočasnej prebytočnosti a neupotrebitelnosti majetku písomne rozhodoval generálny riaditeľ SND.

SND vydalo v roku 2016 rozhodnutie o prebytočnosti majetku štátu na **chatu v Senci** z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na jej rekonštrukciu. Proces predaja uvedenej nehnuteľnosti **trval takmer šesť rokov**. Priebeh predaja sa predĺžil napr. aj z dôvodu, že na žiadosť SND, ktorú zaslalo MK SR, o udelenie predbežného vyjadrenia sa ku kúpnej zmluve v júli 2018, MK SR odpoved' – súhlas zaslalo až v auguste 2019, t. j. **po dobe dlhšej ako jeden rok**. Ďalším dôvodom bolo, že SND zaslalo na MF SR žiadosť o prevod nehnuteľného majetku štátu. V januári 2020 mu bola žiadosť vrátená z dôvodu, že uplynula značná doba medzi vykonaním elektronickej aukcie, uzatvorením zmluvy a jej predložením na MF SR, ako aj **vzhľadom na neaktuálny znalecký posudok**. SND dalo opätovne vypracovať znalecký posudok na uvedenú nehnuteľnosť, v apríli 2021 vydal generálny riaditeľ SND rozhodnutie o prebytočnosti majetku štátu. Keďže po zverejnení ponuky **nebol o uvedenú nehnuteľnosť záujem zo strany štátnych organizácií**, SND pristúpilo k elektronickej aukcii. So záujemcom s najvyššou ponúknutou sumou bola uzatvorená kúpna zmluva. MF SR vydalo v marci 2022 súhlas k odplatnému prevodu nehnuteľného majetku štátu a proces predaja bol k 1. júnu 2022 ukončený.

V rokoch 2019 a 2020 nevydalo žiadne rozhodnutie o prebytočnosti majetku štátu. V roku 2021 vydalo tri rozhodnutia o prebytočnosti majetku štátu, a to na **hudobné nástroje, nehnuteľnosť na Landererovej ul. v Bratislave a tri motorové vozidlá**.

Vzhľadom na ukončenie divadelnej činnosti v Historickej budove SND vydal v júni 2021 generálny riaditeľ SND **rozhodnutie o dočasnej prebytočnosti majetku štátu** na nehnuteľný majetok – časť pozemku o výmere 249,6 m². Uvedený pozemok SND prenajímalo v kontrolovanom období na základe zmlúv o výpožičke a zmlúv o nájme parkovacích miest.

Kontrolou postupu nakladania s prebytočným a dočasne prebytočným majetkom SND **neboli zistené nedostatky**.

2.3 ZABEZPEČENIE HOSPODÁRNOSTI PRI UZATVÁRANÍ ZMLUVNÝCH VZŤAHOV

Zmluvy s Nadáciou ARS NOVA

SND uzatvorilo v auguste 2015 s **Nadáciou ARS NOVA** zmluvu o spolupráci a zmluvu o výpožičke, ktorej predmetom bola dohoda o podmienkach umiestnenia, montáže, vystavovania a výpožičky umeleckého diela „IMPLUVIUM“ od akad. Maliara Mateja Kréna v priestoroch dvorany Novej budovy SND. Nadácia prenechala do bezplatného dočasného užívania v trvaní troch kalendárnych rokov. Na základe dodatkov bola doba výpožičky predĺžená do 31. júla 2021, t. j. o ďalšie tri roky. SND po ukončení platnosti zmluvy viackrát vyzvalo nadáciu o odstránenie umeleckého diela. Umelecké dielo nebolo odstránené a navyše Nadácia ARS NOVA uzatvorila dňa 3. 9. 2021 s Nadáciou REMISSION kúpnu zmluvu na predmetné umelecké dielo, ktorou dielo zmenilo vlastníka. SND oslovilo nového majiteľa, aby ho demontoval, avšak bezúspešne. V čase výkonu kontroly je podaná žaloba na Nadáciu REMISSION. Podľa odhadu tvorcu diela má predmetné umelecké dielo hodnotu cca 450 tis. eur a **nie je kryté poisťnou zmluvou na majetkové riziká, t. j. živelné riziká, odcudzenie a vandalizmus. SND sa tým vystavuje riziku, že v prípade poškodenia umeleckého diela vzniknú SND náklady spojené so vzniknutou škodovou udalosťou** (ako bolo uvedené v zmluve). NKÚ SR poukazuje na skutočnosť, že uzatvorenie zmluvy s Nadáciou ARS NOVA bolo pre SND **nevýhodné**.

Prenájom parkovacích miest pri Historickej budove SND a pri Novej budove SND

Z dôvodu prerušenia divadelnej činnosti v historickej budove SND, vedenie divadla následne ponúklo k prenájomu parkovacie miesta nachádzajúce sa za touto budovou. SND taktiež prenajíma parkovacie miesta pri Novej budove SND, ako napr. MK SR, Slovenskej filharmónii, Divadelnému ústavu – formou zmluvy o výpožičke; ale aj fyzickým a právnickým osobám – formou zmluvy o nájme parkovacieho miesta/parkovacích miest. S fyzickými a právnickými osobami SND uzatváralo zmluvy o nájme tak, že nájomcovia boli vyberaní na základe elektronickej aukcie. So záujemcami s najvyššou navrhnutou sumou nájomného za parkovacie miesto (resp. miesta) boli uzatvárané zmluvy o nájme parkovacieho miesta, resp. parkovacích miest.

Pri zmluvách o výpožičke a zmluvách o nájme parkovacích miest **NKÚ SR nezistil porušenie všeobecne záväzných predpisov**.

ZÁVER

Zistenia, identifikované počas kontrolovaného obdobia, sú prejavom **existencie rezerv vo finančnom riadení SND**, následkom ktorého je nedodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov. **SND nemá nastavený systém finančného riadenia, ktorý by zabezpečoval kvalifikované vykonávanie finančných analýz, rozpočtovania, finančného rozhodovania, organizovania finančných procesov a kontroly finančných procesov.**

Finančná poddimenzovanosť schválených rozpočtov a výpadky vlastných príjmov v rokoch 2020 a 2021 spôsobili SND problémy v riadení investícií a prevádzky, ktoré by malo byť vykonávané na účel zvyšovania hodnoty štátnej kultúrnej ustanovizne. **Schválený rozpočet neodzrkadľoval skutočnosť** vo výdavkových

položkách **mzdy a poistné**, t. j. v položkách, ktoré možno rozpočtovať s vysokým stupňom presnosti. **V priebehu rozpočtového roka boli uvedené problémy riešené** uzatvorením dodatkov ku kontraktu s MK SR a realizáciou rozpočtových opatrení.

Z 36 bodov uvedených **v podnete zo ZO SLOVES**, ktorá poukázala na porušovanie zákonov a interných predpisov SND, **sa potvrdila ich pravdivosť v nasledovných troch oblastiach**: (1) nehospodárne konanie pri uzatvorení zmlúv za právne služby so spoločnosťami Fons iuris, s. r. o., a Taylor Wessing e/n/w/c advokáti, s. r. o., (2) nefunkčný vnútorný kontrolný systém a (3) nezdôvodňovanie poskytovaných zliav pri prenájmoch historickej budovy SND.

Z otvoreného listu doručeného na NKÚ SR od sólistov Opery SND, ktorí poukázali na porušenia bývalého vedenia SND, **sa potvrdila pravdivosť v oblasti** vypracovania štúdie realizovateľnosti rekonštrukcie Historickej budovy spoločnosťou Ernst & Young, s. r. o.

Reakcia kontrolovaného subjektu

Kontrola bola ukončená protokolom o výsledku kontroly. Kontrolovaný subjekt vzniesol námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení uvedených v protokole o výsledku kontroly. Námietky SND boli podané v zmysle zákona o NKÚ SR. Ich preverením bolo zistené, že tri námietky boli opodstatnené a príslušné zmeny boli premietnuté v dodatkoch č. 1 a č. 2 k protokolu o výsledku kontroly.

Výsledky kontroly boli prerokované so štatutárnym orgánom kontrolovaného subjektu dňa 19. 12. 2022. NKÚ SR uložil SND **prijat' opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v termíne do 28. 04. 2023 a predložiť správu o ich plnení v termíne do 31. 10. 2023**. Plnenie prijatých opatrení bude NKÚ SR monitorovať a vyhodnocovať.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

Slovenské národné divadlo

Pribinova 17
819 01 Bratislava
☎ +421 220 472 111
✉ generalny.riaditel@snd.sk

Zoznam použitých skratiek

MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
Občiansky zákonník	Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
SND	Slovenské národné divadlo
ŠR	Štátny rozpočet
Zákon o finančnej kontrole a audite	Zákon č. 357/2015 o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon o NKÚ SR	Zákon NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy	Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon o správe majetku štátu	Zákon NR SR č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov
Zákon o verejnom obstarávaní	Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon o účtovníctve	Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
Zákonník práce	Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov